

پرسش‌ها و پاسخ‌ها - دفتر دوم

(ویراست سوم با اضافات)

فرجام‌شناسی

محمدرضا کاشفی

سید محسن دیباجی

نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها

معاونت مطالعات راهبردی - اداره مشاوره و پاسخ

سرشناسه: کاشفی، محمد رضا، ۱۳۴۶ -

عنوان و نام پدیدآور: **فروجام‌شناسی / محمد رضا کاشفی - سید محسن دیباجی؛ تنظیم و نظارت نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، معاونت مطالعات راهبردی - اداره مشاوره و پاسخ.**

وضعیت ویراست: ویراست ۲.

مشخصات نشر: قم: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، دفتر نشر معارف، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری: ۲۰۸ ص

فروست: پرسش‌ها و پاسخ‌های دانشجویی؛ دفتر دوم (کلام و دین‌پژوهی ۲)

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۱-۴۵۱-۲ / ۲۸/۰۰۰ ریال وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: چاپ نهم.

موضوع: معاد - پرسش‌ها و پاسخ‌ها

شناسه افزوده: دیباجی، سید محسن، ۱۳۳۰ -

شناسه افزوده: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، معاونت مطالعات راهبردی - اداره مشاوره و پاسخ.

شناسه اثر ده: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، دفتر نشر معارف.

رده بندی کتب: ۱۳۹۱-۴-۲۲۲/۲۲۲ BP رده بندی دیویی: ۲۹۷/۲۴

کتابشناسی ملی: ۳۰۵۵۴۵۰

[ویراست سوم با اضافات]

■ پرسش‌ها و پاسخ‌ها: دفتر دوم - فروجام‌شناسی

- تنظیم و نظارت: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها
- معاونت مطالعات راهبردی - اداره مشاوره و پاسخ
- مؤلفان: محمد رضا کاشفی - سید محسن دیباجی
- تاپ و صفحه آرایی: طالب بخشایش
- ناشر: دفتر نشر معارف
- نوبت چاپ: (نهم) اول از ویراست سوم - زمستان ۱۳۹۱
- تیراژ: ۲۰۰۰ جلد
- قیمت: ۴۸۰۰ تومان
- شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۱-۴۵۱-۲

«همه حقوق برای ناشر محفوظ است»

مراکز پخش:

مدیریت پخش دفتر نشر معارف: قم، خ شهدا، کوچه ۳۲، پلاک ۳، تلفن و نمابر: ۷۷۴۰۰۰۴

فروشگاه ۱ (پاتوق کتاب): قم، خ شهداء، روبه‌روی دفتر مقام معظم رهبری، تلفن ۷۷۳۵۴۵۱

فروشگاه ۲ (پاتوق کتاب): تهران، خ انقلاب، چهار راه کالج، پ ۷۱۵، تلفن ۸۸۹۱۱۲۱۲

فروشگاه ۳ (فرهنگ و اندیشه): قم، بلوار امین، بلوار جمهوری، نهاد رهبری در دانشگاه‌ها، تلفن ۲۹۰۴۴۴۰

نشانی اینترنت: www.Ketabroon.ir - www.porsemani.ir

پست الکترونیک: info@Ketabroon.ir - info@porsemani.org

فهرست مطالب

مقدمه	۱۳
-------	----

بخش اول - کلیات معاد

ضرورت فرجام اندیشی

● پرسش ۱. «فرجام اندیشی» چه ضرورتی دارد؟	۱۷
--	----

فواید فرجام اندیشی

● پرسش ۲. فواید فرجام اندیشی چیست؟	۱۹
------------------------------------	----

تلقی انسان از فرجام شناسی

● پرسش ۳. از دیدگاه قرآن، انسان ها چه تلقی ای از فرجام خود دارند؟	۲۲
---	----

معاد و هدف زندگی

● پرسش ۴. چگونه اعتقاد به معاد با هدف از زندگی در دنیا ارتباط دارد؟	۲۴
---	----

عمومیت معاد

● پرسش ۵. آیا معاد و بازگشت برای همه موجودات است، یا منحصر در انسان می باشد؟	۳۶
--	----

مبانی معاد

● پرسش ۶. معاد بر چه اصولی مبتنی است؟	۳۹
---------------------------------------	----

بخش دوم - مرگ

حقیقت مرگ

- پرسش ۷. لطفاً دربارهٔ مرگ و حقیقت آن، مرا راهنمایی کنید. ۴۵

مرگ نفس

- پرسش ۸. منظور قرآن از هر نفسی چشنده مرگ است، چیست؟ نفس به چه گفته

می‌شود؟ آیا منظور روح می‌باشد یا جسم انسان است؟ ۴۸

چرایی مرگ

- پرسش ۹. چرا انسان‌ها باید روزی بمیرند؟ ۵۱

زندگی و مرگ خدا و عیسی علیه السلام

- پرسش ۱۰. مرگ یا زندگی حضرت عیسی و خضر علیه السلام چگونه است؟ ۵۳

مرگ ارادی

- پرسش ۱۱. آیا درست است که بعضی‌ها می‌گویند علاوه بر مرگ طبیعی، مرگ ارادی هم

داریم؟ ۵۸

ترس از مرگ

- پرسش ۱۲. علت ترس از مرگ چیست؟ ۶۱

رهایی از وحشت مرگ

- پرسش ۱۳. چگونه می‌توانم از وحشتی که مرگ در ذهنم ایجاد کرده، رهایی یابم؟ ... ۶۵

فواید یاد مرگ

- پرسش ۱۴. یاد مرگ چه فوایدی دارد؟ ۶۷

تناسخ

- پرسش ۱۵. در کتابی خواندم که ثابت کرده‌اند روح یک انسان (قبل از تولدش)، متعلق

به یک انسان دیگر بوده است و حتی با هیپنوتیسم، این فرضیه را آزمایش و تجربه

کرده‌اند. آیا می‌توان به این امور و عقاید اطمینان کرد؟ آیا در روایات اسلامی نیز

۶۸

رجعت

- پرسش ۱۶. آیا بازگشت امامان به حیات دنیا و بحث رجعت بعد از ظهور حضرت مهدی (عج) قابل اثبات است؟ اصلاً قضیه رجعت که باید به آن معتقد باشیم چیست؟ ۷۳

بخش سوم - برزخ

عالم برزخ

- پرسش ۱۷. عالم برزخ چه عالمی است؟ آیا جسم هم در عالم برزخ است یا فقط روح انسان در این عالم است؟ ۸۱

شب اول قبر

- پرسش ۱۸. منظور از شب اول قبر چیست؟ چه اتفاقاتی می افتد؟ ۸۳

عذاب قبر

- پرسش ۱۹. عذاب قبر جسمانی است یا روحانی؟ یا هر دو؟ ۸۵

فشار قبر

- پرسش ۲۰. چه عواملی موجب تشدید یا تضعیف فشار قبر می شود؟ ۹۱

بدن برزخی

- پرسش ۲۱. بدن برزخی چگونه است؟ ۹۴

شب و روز در برزخ

- پرسش ۲۲. وقتی انسان در شب بمیرد در برزخ هم برای او شب است؟ ۹۷

قبر خاکی و برزخی

- پرسش ۲۳. کسانی که در دریا می میرند یا طوری می شود که خاکستر می شوند، شب اول قبر آنان چه موقعی است؟ یا شهیدانی که بعد از بیست سال جنازه شان پیدا می شود، آیا شب اول قبر آنان، شب اولی است که استخوان آنان را در قبر می گذارند؟ ۱۰۰

زیارت اهل قبور

- پرسش ۲۴. ارتباط روح و بدن پس از مرگ چگونه است و آیا زیارت اهل قبور، آثار دنیوی و اخروی دارد؟ ۱۰۱

اموات و ارتباط با دنیا

- پرسش ۲۵. اینکه اموات در مواقعی مانند جمعه آزاد هستند؛ آیا صحت دارد؟ چه افرادی این‌گونه می‌باشند و کیفیت آن چگونه است؟ ۱۰۴

شنوایی مردگان

- پرسش ۲۶. آیا مردگان زیارت و حرف‌های ما را متوجه می‌شوند؟ و آیا از احوال زندگان باخبرند؟ ۱۰۵

آیه «إِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمَوْتِ»

- پرسش ۲۷. مقصود از آیه ۸۰ سوره نمل (إِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمَوْتِ) چیست؟ ۱۱۰

تکامل در برزخ

- پرسش ۲۸. آیا تکامل در عالم برزخ امکان دارد؟ اگر حجاب مثبت است، این تکامل چگونه است؟ ۱۱۴

شفاعت در برزخ

- پرسش ۲۹. آیا در قبر هم شفاعت هست؟ ۱۱۶

بخش چهارم - قیامت

دنیا و آخرت

- پرسش ۳۰. آیا دنیا و آخرت با هم تضاد دارند؟ ۱۲۱

تصور قیامت

- پرسش ۳۱. چگونه ما با اینکه قیامت را ندیده‌ایم، در مورد آن صحبت می‌کنیم؟ ۱۲۵

زمان قیامت

- پرسش ۳۲. قیامت از نظر طوایف کثرت و قلت قیامت شده؟ ۱۲۶

معاد جسمانی

- پرسش ۳۳. آیا در قیامت، انسان فقط با روح خود محسوس می‌شود، یا جسم و روح، و اگر جسم و روح است، پس چه فرقی با این دنیا دارد؟ ۱۲۷

چهره‌ها در عالم آخرت

- پرسش ۳۴. آیا چهره اشخاص در قیامت به شکل لحظه مرگ است یا ممکن است چهره جوانی‌اش باشد؟ آیا می‌تواند به شکل دیگری باشد؟ ۱۳۴

مواقف قیامت

- پرسش ۳۵. مواقف قیامت چگونه است؟! چه کنیم که از سختی‌های مراحل قیامت رها شویم؟ ۱۳۶

حسابرسی قیامت

- پرسش ۳۶. در بعضی از روایات می‌خوانیم که مواقف و معطلی‌های بسیاری در قیامت هست و از طرف دیگر می‌خوانیم خداوند سریع الحساب است و حساب تمام خلائق را در یک چشم بر هم زدن رسیدنی می‌کند حال چگونه می‌توان این دو موضوع را با هم جمع نمود؟ ۱۴۴

پل صراط

- پرسش ۳۷. درباره پل صراط در قیامت توضیح دهید. اینکه گفته می‌شود پل صراط بنیابر یک است! یعنی چه؟ ۱۴۷

تأثیر اعمال در یکدیگر

- پرسش ۳۸. آیا در قیامت یا در برزخ اعمال خوب و بد انسان، یکدیگر را خنثی می‌کنند؟ ۱۴۹

آخرت غیرمسلمانان

- پرسش ۳۹. آیا غیرمسلمان‌ها اگر کار نیک بکنند، اثر ندارد؟ ۱۵۲

ماهیت میزان

- پرسش ۴۰. ماهیت «میزان» در قیامت چیست؟ ۱۵۶

حیوانات در قیامت

- پرسش ۴۱. آیا حیوانات روز قیامت محشور می‌شوند؟ ۱۶۰

جن در قیامت

- پرسش ۴۲. آیا جنیان نیز در قیامت محشور می‌شوند؟ ۱۶۲

شیطان در قیامت

- پرسش ۴۳. وضعیت شیطان در روز قیامت چگونه است؟ ۱۶۳

آفرینش جهنم

- پرسش ۴۴. اگر جهنم را آفرینش، فیاضیت و رحمانیت است؛ چرا خداوند جهنم را

آفرید؟ ۱۶۷

آفرینش بهشت و جهنم

- پرسش ۴۵. آیا بهشت و دوزخ الان موجودند؟ ۱۷۳

بهشت و جهنم جسمانی

- پرسش ۴۶. آیا منظور از آتش جهنم یا گوارایی طعام بهشت یعنی است که در این دنیا

احساس می‌کنیم یا یک نوع احساس روحی و روانی است؟ ۱۷۵

عاقبت جهنمیان

- پرسش ۴۷. یک فرد جهنمی، آیا همیشه در جهنم است؟ یا پس از اینکه سزای عمل زشت

خود را دید، برای دریافت پاداش خیرات خود وارد بهشت می‌شود؟ ۱۷۶

فرزندداری در بهشت

- پرسش ۴۸. آیا در بهشت، انسان زاد و ولد می‌کند؟ پاسخ هرچه باشد، دلیل آن را بگویید و

توضیح دهید؟ ۱۸۰

ازدواج بهشتیان

- پرسش ۴۹. آیا در بهشت تنوع لذت و تعدد ازدواج برای خانم‌ها هم وجود دارد؟

..... ۱۸۲

جاودانگی بهشتیان

- پرسش ۵۰. اگر معاد جسمانی باشد چگونه جسم متخول و فرسوده نمی شود؟ ۱۸۳

تکامل روز قیامت

- پرسش ۵۱. آیا تکامل در عالم قیامت وجود دارد؟ ۱۸۴

ملاقات با خدا

- پرسش ۵۲. منظور از ملاقات با پروردگار و یا لقاء الله در آیات قرآن چیست؟ ۱۹۱

یکنواختی در بهشت

- پرسش ۵۳. آیا جاودانگی در بهشت، یکنواختی و دلزدگی را به دنبال ندارد؟ ۱۹۳

کلیدواژه ها ۲۰۱

کتابنامه ۲۰۵

www.ketab.ir

مقدمه

«پرسش‌گری» از آغاز آفرینش انسان، رخ‌نمایی کرده، بر بال سبز خود، فرشتگان را فرانشانده، بر برگ زرد خود، شیعیان را فرونشانده و در این میان، مقام آدمیت را نشان داده است. آفتاب کوفه چه زیبا فرموده است:

«مَنْ أَحْسَنَ السَّوَالِ عِلْمٌ» و «مَنْ عِلِمَ أَحْسَنَ السَّوَالِ»

هم سؤال از علم خیزد هم جواب همچنان که خیزد گل از خاک و آب آری، هر که سؤال‌هایش آسمانی است، دانش و بینش، پاسخش خواهد بود. پویایی و پایایی «جامعه» و «فرهنگ»، در گرو پرسش‌های حقیقت‌طلبانه و پاسخ‌های خردورزانه است.

از افتخارات ایران اسلامی، آن است که از سویی، سرشار از جوانانی پاک‌دل، کمال‌خواه و پرسش‌گر می‌باشد و از دیگر سویی، از مکتبی غنی برخوردار است که معارف بلند آن، گوارانوش دل‌های عطشناک پرسش‌گر و دانش‌جوست.

اداره مشاوره و پاسخ معاونت مطالعات راهبردی نهاد، محفل انسی فراهم آورده است، تا «ابر رحمت» پرسش‌ها را به «زمین اجابت» پذیرا باشد و نهال سبز دانش را بارور سازد. ما اگر بتوانیم سنگ صبور جوانان اندیشمند و بالنده ایران پرگهرمان باشیم، به خود خواهیم بالید.

شایان ذکر است در راستای ترویج فرهنگ دینی، اداره مشاوره و پاسخ نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، تاکنون بیش از دویست هزار پرسش دانشجویی را در موضوعات مختلف اندیشه دینی، مشاوره، احکام و... پاسخ داده است. این اداره دارای گروه‌های علمی و تخصصی، به شرح زیر است:

- قرآن و حدیث؛
- تربیتی و روان‌شناسی؛
- احکام؛
- اندیشه سیاسی؛
- فلسفه، کلام و دین پژوهی؛
- فرهنگی و اجتماعی؛
- حقوق و فلسفه احکام؛
- تاریخ و سیره؛
- اخلاق و عرفان؛
- ادیان و مذاهب.

آنچه پیش از این، بخشی از سؤالات فرجام‌شناسی است که توسط حجة الاسلام محمدرضا کاشفی (ره) پاسخ داده شده و چندین نوبت به چاپ رسیده است، اکنون توسط حجة الاسلام سیدمحسن دیباجی ارتقا داده و غنی سازی شده و در اختیار شما عزیزان قرار گرفته است.

بر آنیم با توفیق خداوند، به تدریج ادامه این مجموعه را تقدیم شما خوبان کنیم. پیشنهادها و انتقادهای سازنده شما، راهنمای ما در ارائه شایسته‌تر و پربار مجموعه‌هایی از این دست خواهد بود.

در پایان از تلاش‌های مخلصانه آقای علیرضا مختارپور (زیدعزه) که زحمت ویراستاری و بازنگری را متقبل شدند و مجموعه همکاران اداره مشاوره و پاسخ، به خصوص حجة الاسلام والمسلمین صالح قنادی (زیدعزه) که در بازپژوهی و آماده‌سازی این اثر تلاش کرده‌اند، تشکر و قدردانی می‌شود و دوام توفیقات این عزیزان را در جهت خدمت بیشتر به مکتب اهل بیت (ع) و ارتقای فرهنگ دینی جامعه - به ویژه دانشگاهیان - از خداوند متعال مسألت داریم.

الله ولی التوفیق

معاونت مطالعات راهبردی نهاد